

# سکہ شناسی

از

پروفیسر گاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی  
پرنال جامع علوم انسانی

محمد مشیری



پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی  
پرتال جامع علوم انسانی

# سکه شناسی

«مدار جهان ناپایدار بر آنست که آثار و اسناد را متلاشی سازد و منهدم کند، ولی مردم بیدار دل از انهدام آنها نه تنها جلوگیری میکنند، بلکه با دقت و احتیاط تمام آنها را منظم و مرتب می‌سازند و به نگاهداری آنها مبادرت می‌ورزند و به‌وقع از آنها استفاده میکنند.»

## سکه‌های نادرشاه افشار :

نادرشاه<sup>۱</sup> بشرحی که در تواریخ آمده در روز پنجشنبه ۲۴ شوال سال ۱۱۴۸ ه. قمری در مغان به تخت سلطنت ایران جلوس کرد. تاریخ جلوس وی را مورخین با حروف ابجد عبارت‌الخیبر فیماوقع<sup>۲</sup> (۱۱۴۸) استخراج کرده‌اند. و در آن روز بنا بر سنت‌های سلطنتی بنام وی خطبه خوانده و سکه ضرب کردند.

سکه‌های نادرشاه در

از

محمد شمیری

۱- برای دانستن شرح زندگانی (نادرشاه) به منابع زیر مراجعه فرمائید:  
الف - دره نادری، تألیف میرزամهدی‌خان منشی نادر (چاپ‌های متعدد).  
ب - جهانگشای نادری، تألیف میرزَامهدی‌خان، تصحیح سیدعبدالله‌انوار (چاپ انجمن آثار ملی).

ج - عالم آرای نادری تألیف محمد کاظم وزیر مرو.  
د - به فهرست مآخذ در لغت نامه دهخدا ذیل نام نادرشاه و منابع آخر کتاب «انقراض صفویه» تألیف لکه‌پارت، ترجمه عماد نیز مراجعه فرمائید.  
۲- مراجعه شود به کتاب (رستم‌التواریخ) ص ۲۰۴ (بریدند شاهان زشاهی طمع بتاریخ الخیر فی‌ماوقع). نیز اعتمادالسلطنه در جلد دوم کتاب (منتظم - ناصری) ص ۲۸۱ - چنین مینویسد: «... در پنجشنبه ۱۴ شوال ۱۱۴۸ تاجگذاری نمود و میرزا قوام‌الدین محمد قزوینی الخیر فیماوقع را تاریخ جلوس یافت و بعضی لایخیر فیماوقع گفتند ....»

ضرابخانه‌های شهرهای مختلف که برخی از آنها کنون از محدوده فعلی کشور ما خارج است ضرب گردیده و بر روی آن سکه‌ها، شعارهائی بشرح زیر مندرج است:

۱- **السلطان نادر** بر روی سکه و **خداالله** ملکه در پشت سکه‌ها.

۲- هست سلطان بر سلاطین جهان شاه شاهان نادر صاحبقران<sup>۳</sup>

۳- سکه بر زر کرد نام سلطنت را در جهان

۴- **برای پناهگاه مدرسه زینب علیا** نادر ایران زمین و خسرو گیتی‌ستان

۵- داده زیب تازه رو بر مهر و ماه سکه نادر شه گیتی پناه

۶- سکه مبارک پادشاه غازی نادرشاه.

ما سعی کرده‌ایم از منابمی که امکان داشت عکس و مشخصات آنها را فراهم آورده و برای استفاده علاقه‌مندان مجموعه‌کاملی تهیه نمائیم.

از خوانندگان تقاضا دارد، مارا در تکمیل این مجموعه یاری نموده و اگر اطلاع دیگری درباره سکه‌های نادرشاه یا عکس و مشخصاتی از آنها در دسترس دارند با ابراز عنایت و راهنمائیهای خود مارا قرین امتنان فرمایند.

#### مشخصات سکه‌های نادر:

مسئله بسیار جالب که سکه‌های نادر را از سکه‌های دیگر ایران (پیش و بعد از وی) مشخص ساخته این است که نادر پس از جلوس و حکمرانی مستقل، نوشتن کلمات شهادتین ( **اشهدان لا اله الا الله** ) و ( **محمد رسول الله** ) و ذکر شعارهای شیعی و نام ائمه اطهار را بر روی سکه‌ها اکیداً ممنوع کرد.

قبل از نادر، مخصوصاً در دوران پادشاهی سلاطین صفوی روی سکه‌ها و پشت آنها همواره مشحون از آیات مقدسه و توسلات به ائمه اطهار و ادعیه و

۳- کتاب رستم‌التواریخ ، صفحه ۲۰۵ .

شعارهای مذهبی (مخصوصاً شعارهای شیعی) بود، ولی نادر درج و استعمال آنها را بر روی سکه قدغن کرد.

**نام شهرهای خارج از ایران امروز که نادر در آنها سکه ضرب کرده است:**

- احمدآباد، واقع در شمال غربی بمبئی (هندوستان)، از شهرهای مقدس و محل دانشگاه گجرات است.

- ایروان، پایتخت امروزی جمهوری شوروی ارمنستان (در ۱۲۴۳ ه. قمری بموجب عهدنامه ترکمن چای از ایران منتزع شد).

- بخارا، در جمهوری شوروی ازبکستان، (مقبره اسماعیل سامانی و مدرسه الغ بیگ در آن واقع است).

- بهسکهر، در هندوستان.

- پیشاور، واقع در پاکستان غربی.

- تته، در هندوستان.

- تفلیس، پایتخت جمهوری شوروی گرجستان.

- داغستان، نام جمهوری خودمختار شوروی، کرسی آن مخاچ قلعه است.

- دیرجات، در هندوستان.

- سند، هندوستان. پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

- شاه جهان آباد، هندوستان.

- قندهار، افغانستان.

- کابل، پایتخت افغانستان.

- گنجه، در آذربایجان شوروی (نظامی گنجوی شاعر معروف ایران

منسوب به این شهر است).

- لاهور، کرسی ایالت پنجاب و از شهرهای معروف هند (اقبال لاهوری

منسوب به آنجا است).

- مرشدآباد، در هندوستان، ۱۸۰ کیلومتری شمال غربی کلکته.

- ملتان، واقع در ایالت پنجاب، ۳۱ کیلومتری جنوب غربی لاهور.

- نادر آباد، در هندوستان.

ما شرح سکه‌های ضرب خارج را بطور جداگانه و به ترتیب حروف تمجیحی تنظیم کرده‌ایم که کار مراجعه کننده آسان شود.

### ترتیب کار ما :

از مجموعه سکه‌های نادر شاه که تا کنون بدست آمده و در موزه کشورهای مختلف یا مجموعه‌های شخصی گردآوری شده، با مراجعه بانجمن‌های سکه‌شناسی جهان و محققین و تهیه کاتالوگ موزه‌ها و استفاده از مندرجات مجلات سکه‌شناسی و کتاب‌ها و مقالات دیگر<sup>۴</sup>، عکسهائی بانضمام اطلاعاتی درباره عبارات نوشته روی سکه‌ها و پشت آنها و محل ضرب و تاریخ ضرب و وزن آنها به Grain<sup>۵</sup> و نام موزه و محلی که آن سکه در آنجا محفوظ است و شماره آنها در صورتیکه کاتالوگ شده باشد، تهیه کرده و تقدیم می‌داریم.

ترتیب کار این است که اول سکه‌های **طلای نادر** معرفی میشود و سپس به ترتیب به شرح سکه‌هائی که بر روی آنها شعار (السلطان نادر) و سکه برزر کرد نام سلطنت ... و هست سلطان بر .... و در آخر سکه‌های ضرب خارج ایران می‌پردازیم و از معرفی سکه و فلوس مسی که در شهرهای مختلف ایران بدست حکومت‌های محلی ضرب شده خودداری شده و بحث مربوط به آن را به‌مورد مقتضی دیگر واگذار می‌کنیم.

۴ - کاتالوگ موزه ارمیتاژ لنین گراد و موزه بریتانیا و فهرست سکه‌های کابینه مدالها در پاریس و کاتالوگ سکه‌های موزه سلطنتی سابق در برلین و موزه متروپولیتن در نیویورک و موزه انجمن سکه‌شناسی آمریکا و فهرست سکه‌های اسلامی کتابخانه ملی پاریس و کتاب معروف Mayer و کتاب استوارت پول و دو جلد کتاب سکه‌های رابینو و کتاب جامع Sedillot بنام (کلیمه سکه‌های جهان) و مقالات و فهرست‌های دیگر و مجلات سکه‌شناسی.

۵ - Grain وزنی است که در تمام کاتالوگ‌های جهان سکه را با آن وزن معرفی میکنند و ۷۲ گرن تقریباً معادل یک مثقال است (بطور دقیق ۷۱/۰۴ معادل یک مثقال = ۵ گرم).

## توضیح و معرفی اشکال سکه‌های طلای نادر شاه

### شکل ۱

روی سکه : سکه برزر کرد نام سلطنت را در جهان نادر ایران زمین  
و خسرو گیتی‌ستان

پشت سکه : بتاریخ‌الخیر فی مآقع - ضرب اصفهان - ۱۱۴۸

محل ضرب : اصفهان

سال ضرب : ۱۱۴۸

وزن : ۵/۷

محفوظ در Cabinet des Medailles پاریس - به شماره ۱۲۸

### شکل ۲

روی سکه : شاه شاهان نادر صاحب‌قران هست سلطان بر سلاطین جهان

پشت سکه : ضرب کابل خلد الله ملکه سنه ۱۱۵۷

محل ضرب : کابل

سال ضرب : ۱۱۵۷

وزن : ۱۶۶/۶

محفوظ در British Museum (شماره کاتالوگ ندارد)

### شکل ۳

روی سکه : السلطان نادر

پشت سکه : ضرب اصفهان خلد الله ملکه - ۱۱۵۱

محل ضرب : اصفهان

سال ضرب : ۱۱۵۱

وزن : ۵۲/۵

محفوظ در (کابینه مدالها) پاریس به شماره ۱۳۱

## شکل ۴

روی سکه : شاه شاهان نادر صاحبقران هست سلطان بر سلاطین جهان-۱۱۵۷

پشت سکه : ضرب مشهد مقدس .

سال ضرب : ۱۱۵۷

وزن : ۱۷۱

محفوظ در موزه شخصی P . Thorburn (در انگلستان)

## شکل ۵

روی سکه : شاه شاهان نادر صاحبقران هست سلطان بر سلاطین جهان

پشت سکه : ضرب دیرجات خلدالله ملکه ۱۱۵۶

محل ضرب : دیرجات ( که برای نگارنده معلوم نگردید کجاست ، گویا

یکی از اماکن غیر معروف هند باشد).

سال ضرب : ۱۱۵۶

وزن : ۱۶۸/۹

محفوظ در موزه بریتانیا (بدون شماره کاتالوگ)

## شکل ۶

روی سکه : السلطان نادر

پشت سکه : ضرب تبریز خلدالله ملکه ۱۱۵۱

محل ضرب : تبریز .

سال ضرب : ۱۱۵۱

وزن : ؟

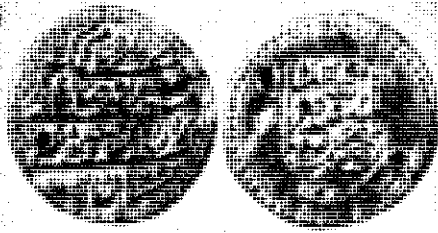
محفوظ در طهران موزه حاجی حسین آقا ملک .

## شکل ۷

روی سکه : شاه شاهان نادر صاحبقران هست سلطان بر سلاطین جهان .

پشت سکه : ضرب پشاور خلدالله ملکه سنه ۱۱۵۵





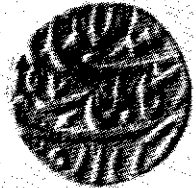
شکل ۱



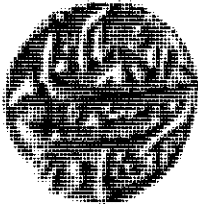
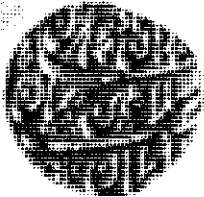
شکل ۴



شکل ۳



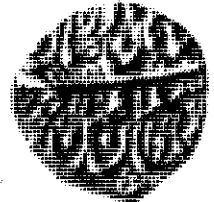
شکل ۲



شکل ۷



شکل ۶



شکل ۵

پژوهش‌های نوین مطالعات فرهنگی  
دوم انسانی

محل ضرب : پیشاور

سال ضرب : ۱۱۵۵

وزن : ۱۶۶/۱

محفوظ در موزه بریتانیا (شماره ندارد)

شکل ۸

روی سکه: شاه شاهان نادر صاحبقران هست سلطان بر سلاطین جهان ۱۱۵۷

پشت سکه: ضرب مشهد مقدس .

محل ضرب : مشهد .

سال ضرب ۱۱۵۷

وزن : ۱۶۹/۷

محفوظ در موزه بریتانیا (شماره ندارد)

شکل ۹

روی سکه: سکه بر زر کرد نام سلطنت را در جهان

نادر ایران زمین و خسرو گیتی ستان ضرب شیراز .

پشت سکه: بتاریخ جلوس میمنت ما نوس الخیر فیما وقع ۱۱۴۸ .

محل ضرب : شیراز پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

سال ضرب : ۱۱۴۸

رتال جامع علوم انسانی

وزن: ۵۳/۲

محفوظ در موزه بریتانیا به شماره ۲۱۴

شکل ۱۰

روی سکه: سکه بر زر کرد نام سلطنت را در جهان

نادر ایران زمین و خسرو گیتی ستان (ضرب مشهد)

پشت سکه: بتاریخ الخیر فیما وقع ۱۱۴۹

(۸)

محل ضرب: مشهد

سال ضرب: ۱۱۴۹ متأسفانه رابینو در کتاب خود با اینکه در عکس روی سکه سال ضرب خیلی روشن و واضح است، معذالک به اشتباه ۱۱۴۶ خوانده است و این خطای فاحش است زیرا نادرشاه در سال ۱۱۴۸ به تخت سلطنت جلوس کرده و دو سال قبل از آن نمیتوانست ماده تاریخ الخیر فیما وقع را بر روی سکه ضرب کند.

وزن: ۵۳/۵

محفوظ در موزه بریتانیا (بدون شماره)

شکل ۱۱

روی سکه: شاه شاهان نادر صاحبقران هست سلطان بر سلاطین جهان.

پشت سکه: ضرب دار السلطنه اصفهان ۱۱۵۶

محل ضرب: اصفهان

سال ضرب: ۱۱۵۶

وزن: ۱۶۹/۵

محفوظ در موزه بریتانیا (شماره ندارد)

شکل ۱۲

روی سکه: شاه شاهان نادر صاحبقران هست سلطان بر سلاطین جهان.

پشت سکه: ضرب پیشاور خلدالله ملکه ۱۱۵۷

محل ضرب: پیشاور

سال ضرب: ۱۱۵۷

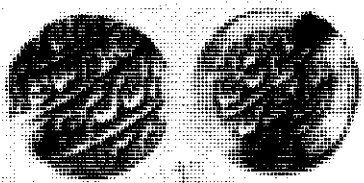
وزن: ۱۶۷/۸

محفوظ در موزه بریتانیا (شماره ندارد)

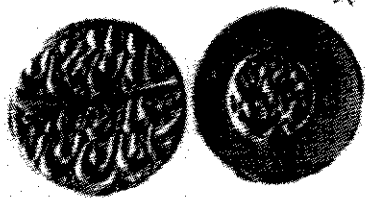
شکل ۱۳

روی سکه: شاه شاهان نادر صاحبقران هست سلطان بر سلاطین جهان.

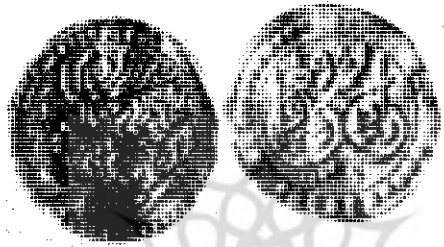
پشت سکه: ضرب دار السلطنه تبریز ۱۱۵۴



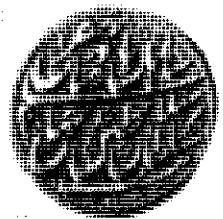
شکل ۹



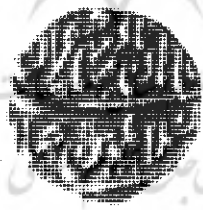
شکل ۸



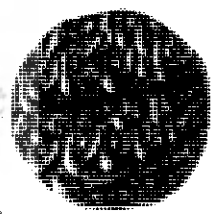
شکل ۱۰



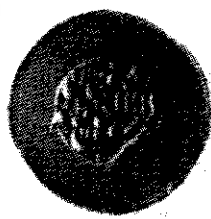
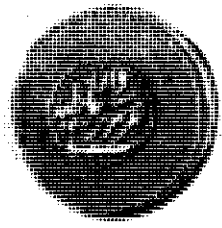
شکل ۱۳



شکل ۱۲



شکل ۱۱



محل ضرب : تبریز

سال ضرب : ۱۱۵۴

وزن : ۱۶۹/۳

محفوظ در موزه بریتانیا ( شماره ندارد)

شکل ۱۴

روی سکه : السلطان نادر.

پشت سکه : خلدالله ملکه ضرب اصفهان ۱۱۵۰

محل ضرب : اصفهان

سال ضرب : ۱۱۵۰

وزن : ۱۰۶

محفوظ در موزه بریتانیا

شکل ۱۵

روی سکه : السلطان نادر

پشت سکه : خلدالله ملکه، اصفهان، ۱۱۵۱

محل ضرب : اصفهان

تاریخ ضرب : ۱۱۵۱ پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

وزن : ۵۴

محفوظ در Crist Church Museum , Oxford

شکل ۱۶

روی سکه : السلطان نادر .

پشت سکه : خلدالله ملکه، ضرب تبریز ۱۱۵۱

محل ضرب : تبریز

سال ضرب : ۱۱۵۱

وزن: ۱۲۰/۷

محفوظ در کابینه مدالهای پاریس به شماره ۱۳۳

شکل ۱۷

روی سکه: السلطان نادر

پشت سکه: خلدالله ملکه، ضرب تبریز، ۱۱۵۱

محل ضرب: تبریز

سال ضرب: ۱۱۵۱

وزن: نامعلوم

محفوظ در موزه Paris ، André Malzac

شکل ۱۸

روی سکه: السلطان نادر

پشت سکه: خلدالله ملکه، ضرب شیراز، ۱۱۵۱

محل ضرب: شیراز

سال ضرب: ۱۱۵۱

وزن نامعلوم.

محفوظ در بریتیش موزیوم (بدون شماره)

شکل ۱۹

روی سکه: السلطان نادر

پشت سکه: خلدالله ملکه، مشهد

محل ضرب: مشهد

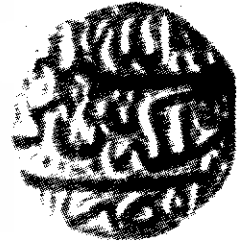
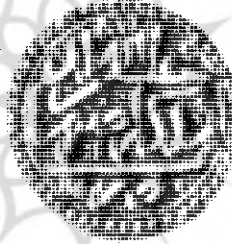
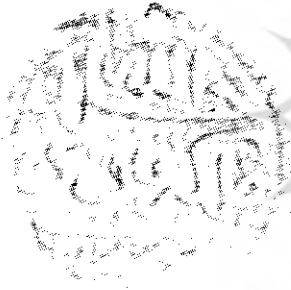
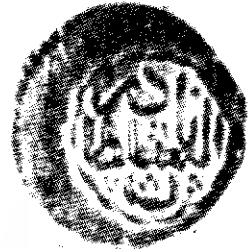
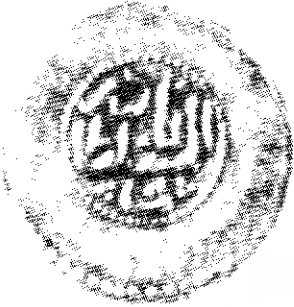
بدون تاریخ ضرب

وزن: ۱۷/۶

محفوظ در بریتیش موزیوم



شکل ۱۴

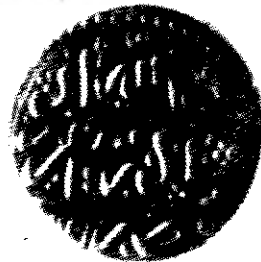
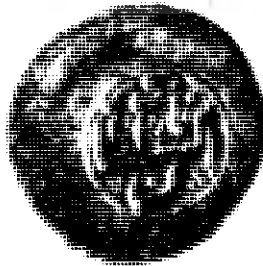


شکل ۱۶

شکل ۱۷

شکل ۱۵

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی  
پرتال جامع علوم انسانی



شکل ۱۸

## شکل ۲۰

روی سکه: السلطان نادر  
پشت سکه: خلدالله ملکه، ضرب مشهد، ۱۱۵۰  
محل ضرب: مشهد  
سال ضرب: ۱۱۵۰  
وزن نامعلوم.  
محفوظ در موزه حاجی حسین آقاملک، طهران، (بدون شماره).

## شکل ۲۱

روی سکه: السلطان نادر  
پشت سکه: خلدالله ملکه، ضرب مشهد، ۱۱۵۰  
محل ضرب: مشهد  
سال ضرب: ۱۱۵۰ وزن: نامعلوم  
محفوظ در موزه حاجی حسین آقاملک، طهران، (بدون شماره).

## شکل ۲۲

روی سکه: السلطان نادر  
پشت سکه: خلدالله ملکه، ضرب مشهد، ۱۱۵۰  
محل ضرب: مشهد  
سال ضرب: ۱۱۵۰  
وزن: ۱۰۴/۵  
محفوظ در بریتیش موزیوم.

## شکل ۲۳

روی سکه: السلطان نادر  
پشت سکه: خلدالله ملکه، ضرب مشهد، ۱۱۵۱





شکل ۲۱



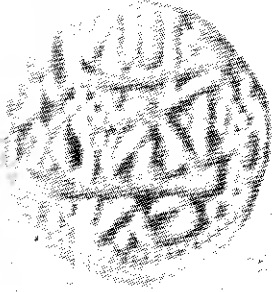
شکل ۲۰



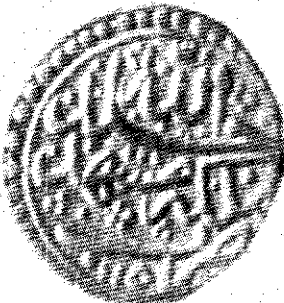
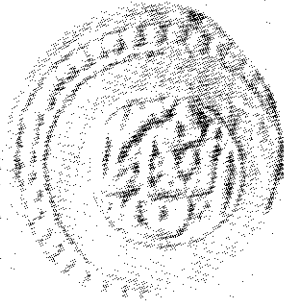
شکل ۱۹



شکل ۲۲



شکل ۲۳



شکل ۲۴

محل ضرب: مشهد

سال ضرب: ۱۱۵۱

وزن: ۱۰۶/۱

محفوظ در بریتیش موزیوم

شکل ۲۴

روی سکه: السلطان نادر

پشت سکه: خلدالله ملکه، ضرب مشهد ۱۱۵۳ در عکس رقم ۳ آخر تاریخ  
نیامده است.

وزن: ۱۰۵/۲

محفوظ در بریتیش موزیوم.

شکل ۲۵

روی سکه: سکه برزر کرد. نام سلطنت را در جهان نادر ایران زمین

و خسرو گیتی ستان

پشت سکه: بتاریخ الخیر فیما وقع

محل ضرب:؟

سال ضرب: ۱۱۴۸

وزن: ۴۱/۷

محفوظ در موزه بریتانیا بشماره ۲۲۱

شکل ۲۶

روی سکه: سکه برزر کرد.....

پشت سکه: بتاریخ الخیر فیما وقع، ۱۱۴۸

محل ضرب: اصفهان

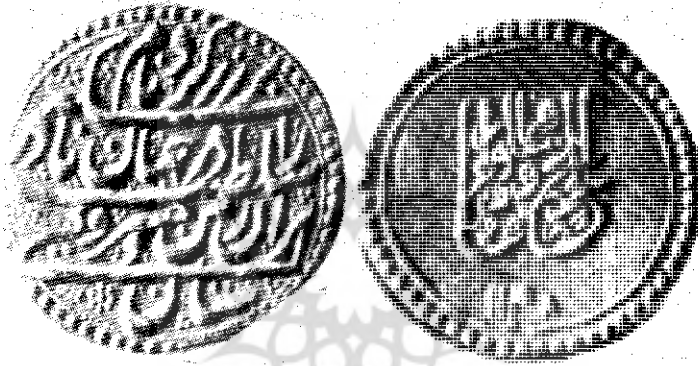
سال ضرب: ۱۱۴۸

وزن: ۸۳/۱

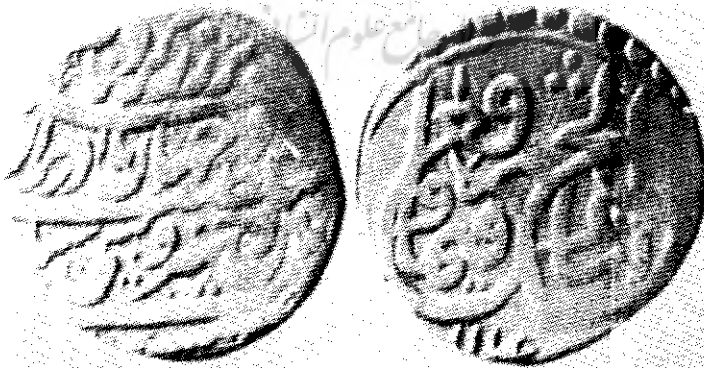
محفوظ در Ashmolean Museum Oxford



شکل ۲۰



شکل ۲۶



شکل ۲۷

پوششگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

## شکل ۲۷

روی سکه : سکه برزر کرد .....  
 پشت سکه : بتاریخ الخیر فیما وقع ۱۱۴۸  
 محل ضرب : مشهد  
 سال ضرب : ۱۱۴۸  
 وزن : ۸۱  
 محفوظ در موزه P . Thorburn

## شکل ۲۸

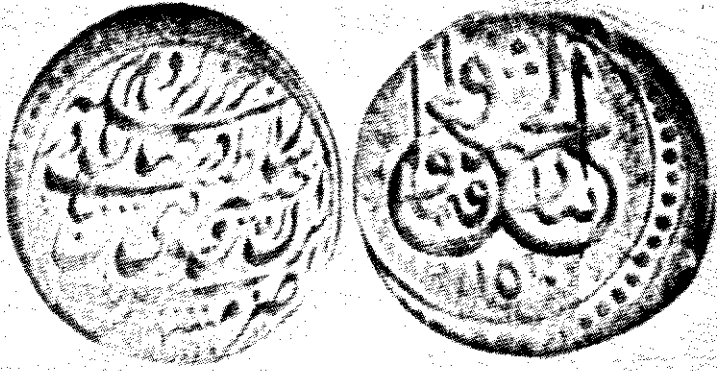
روی سکه : سکه برزر کرد..... ضرب مشهد.  
 پشت سکه : بتاریخ الخیر فیما وقع ۱۱۵۰  
 محل ضرب : مشهد  
 تاریخ ضرب : ۱۱۵۰  
 وزن : نامعلوم  
 محفوظ در موزه حاجی حسین آقاملک ، طهران.

## شکل ۲۹

روی سکه: سکه برزر کرد..... ضرب مشهد  
 پشت سکه : بتاریخ الخیر فیما وقع ، ۱۱۵۰  
 محل ضرب : مشهد  
 سال ضرب : ۱۱۵۰، متأسفانه با اینکه در عکس سکه تاریخ ضرب خیلی واضح است رابینو در کتاب خود اشتباهاً سال ضرب را ۱۱۴۵ قید کرده و معلوم است که اصولاً در آن تاریخ نادر هنوز به تخت سلطنت جلوس نکرده بود و بالطبع سکه هم نرده است.

وزن : ۸۱/۵

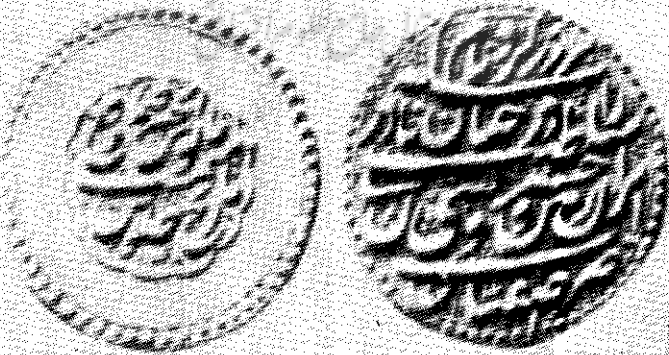
محفوظ در موزه بریتانیا.



شکل ۲۸



شکل ۲۹



شکل ۳۰

## شکل ۳۰

روی سکه : سکه برزر کرد..... ضرب اصفهان .  
 پشت سکه : تاریخ جلوس میمنت مانوس الخیر فیما وقع ۱۱۴۸  
 محل ضرب : اصفهان  
 سال ضرب : ۱۱۴۸ (رابینو اشتباهاً ۱۱۴۹ نوشته است)  
 وزن : ۸۲/۵  
 محفوظ در بریتیش موزیوم بشماره ۲۲۲

## شکل ۳۱

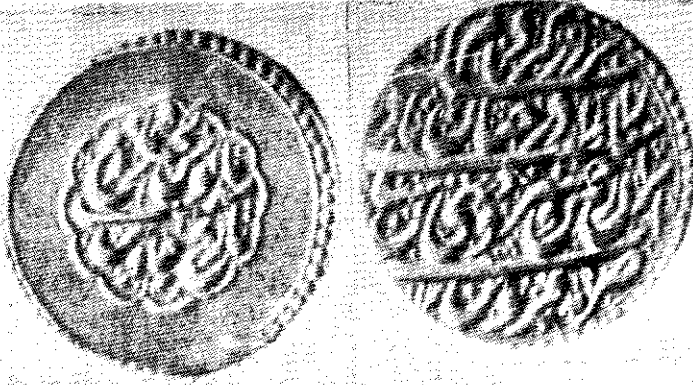
روی سکه : سکه برزر کرد.....، ضرب قزوین، ۱۱۴۹  
 پشت سکه : تاریخ جلوس میمنت مانوس الخیر فیما وقع ۱۱۴۸  
 محل ضرب : قزوین  
 سال ضرب : ۱۱۴۹  
 وزن : ۸۳/۲  
 محفوظ در موزه بریتانیا.

## شکل ۳۲

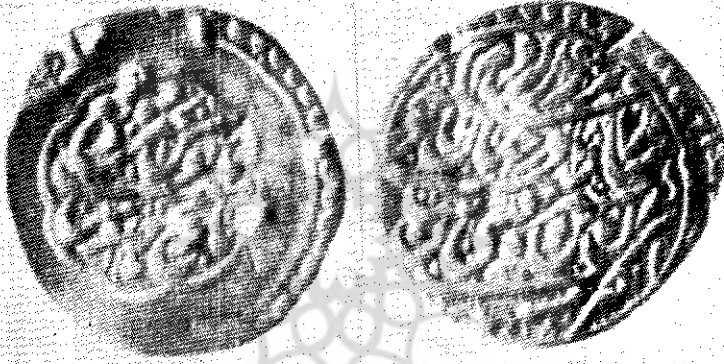
روی سکه : سکه برزر کرد..... ضرب مشهد  
 پشت سکه : تاریخ جلوس میمنت مانوس الخیر فیما وقع ، ۱۱۵۰  
 محل ضرب : مشهد  
 سال ضرب : ۱۱۵۰  
 وزن : ۶۳/۸  
 محفوظ در موزه بریتانیا .

## شکل ۳۳

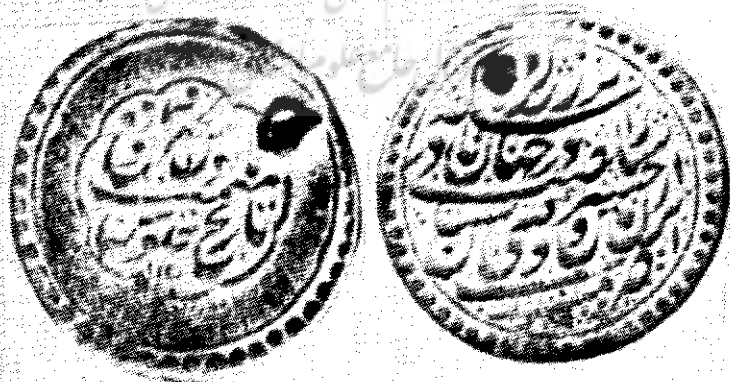
روی سکه : سکه برزر کرد... ضرب مشهد  
 پشت سکه : تاریخ جلوس میمنت مانوس ۱۱۵۰



شکل ۳۱



شکل ۳۲



شکل ۳۳

محل ضرب: مشهد

سال ضرب: ۱۱۵۰

وزن: نامعلوم :

محفوظ در موزه حاجی حسین آقا ملک، طهران.

شکل ۳۴

روی سکه: سکه برزر کرد ..... ضرب شیراز

پشت سکه: تاریخ جلوس میمنت ما نوس ۱۱۴۸

محل ضرب: شیراز.

تاریخ ضرب: ۱۱۵۰

وزن: ۶۳

متعلق به نگارنده.

شکل ۳۵

روی سکه: سکه برزر کرد ..... ضرب اصفهان.

پشت سکه: تاریخ جلوس میمنت ما نوس ۱۱۴۸

محل ضرب: اصفهان.

تاریخ ضرب: ۱۱۵۰

وزن: ۸۳

متعلق به نگارنده.

شکل ۳۶

روی سکه: هست سلطان بر سلاطین جهان شاه شاهان نادر صاحبقران

پشت سکه: ضرب دار السلطنه اصفهان، ۱۱۵۳

محل ضرب: اصفهان

سال ضرب: ۱۱۵۳





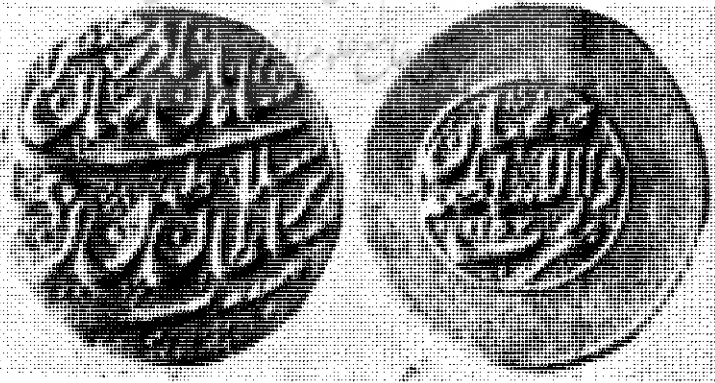
نک ۲۱



نک ۲۲



نک ۲۳



نک ۲۴

وزن: نامعلوم.

محفوظ در موزه حاجی حسین آقا ملک، طهران.

شکل ۳۷

روی سکه: هست سلطان .....

پشت سکه: ضرب دارالسلطنه اصفهان، ۱۱۵۲

محل ضرب: اصفهان

سال ضرب: ۱۱۵۲

وزن: ۱۷۶/۸

محفوظ در موزه بریتانیا .

شکل ۳۸

روی سکه: هست سلطان .....

پشت سکه: ضرب دارالسلطنه اصفهان ۱۱۵۲

محل ضرب: اصفهان

سال ضرب: ۱۱۵۲

وزن: ۱۷۶/۸

محفوظ در موزه بریتانیا. روزنامه مطالعات فرهنگی

رساله جامع علوم انسانی

شکل ۳۹

روی سکه: هست سلطان .....

پشت سکه: ضرب دارالسلطنه اصفهان، ۱۱۵۴

محل ضرب: اصفهان

سال ضرب: ۱۱۵۴

وزن: نامعلوم.

محفوظ در موزه حاجی حسین آقا ملک، طهران

## شکل ۴۰

روی سکه: هست سلطان.....  
 پشت سکه: ضرب دارالسلطنه اصفهان  
 محل ضرب: اصفهان  
 سال ضرب: ۱۱۵۷  
 وزن: ۳۵

محفوظ در Crist Church Museum Oxford

## شکل ۴۱

روی سکه: هست سلطان.....  
 پشت سکه: ضرب دارالسلطنه اصفهان، ۱۱۵۷  
 محل ضرب: اصفهان  
 سال ضرب: ۱۱۵۷  
 وزن: ۱۷۷/۴  
 محفوظ در موزه بریتانیا.

## شکل ۴۲

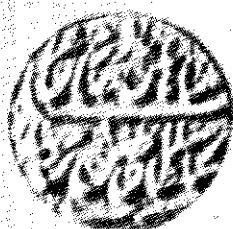
روی سکه: هست سلطان.....  
 پشت سکه: ضرب دارالسلطنه اصفهان ۱۱۵۹  
 محل ضرب: اصفهان.  
 سال ضرب: ۱۱۵۹  
 وزن: ۱۸۶/۹  
 محفوظ در موزه بریتانیا.

## شکل ۴۳

روی سکه: هست سلطان....  
 پشت سکه: ضرب دارالسلطنه تبریز ۱۱۵۲



شکل ۳۸



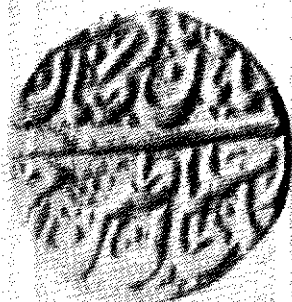
شکل ۴۰



شکل ۳۹



شکل ۴۱



شکل ۴۲

محل ضرب : تبریز

سال ضرب : ۱۱۵۲

وزن : ۱۶/۴

محفوظ در موزه بریتانیا .

شکل ۴۴

روی سکه : هست سلطان .....

پشت سکه: ضرب دارالسلطنه تبریز ۱۱۵۳

محل ضرب: تبریز.

سال ضرب : ۱۱۵۳

وزن : ۱۷۶/۱

محفوظ در موزه بریتانیا.

شکل ۴۵

روی سکه: هست سلطان ....

پشت سکه: ضرب دارالسلطنه تبریز ۱۱۵۴

محل ضرب : تبریز

سال ضرب : ۱۱۵۴

وزن : ۱۷۷

محفوظ در موزه بریتانیا

شکل ۴۶

روی سکه: هست سلطان ...

پشت سکه : ضرب دارالسلطنه تبریز ۱۱۵۹

محل ضرب : تبریز

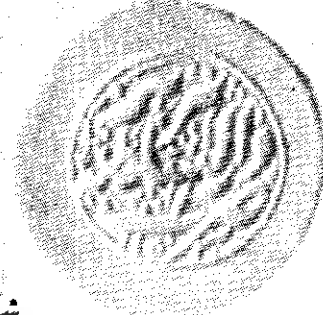
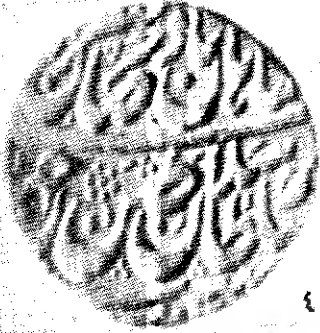
سال ضرب : ۱۱۵۹

وزن : ۱۷۸/۳

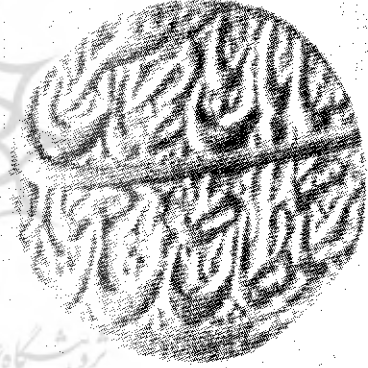
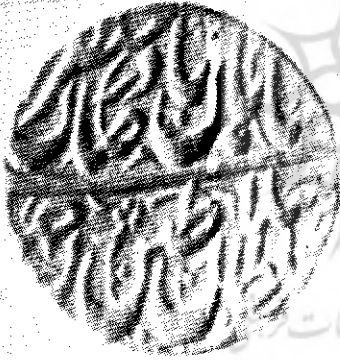
محفوظ در موزه بریتانیا .



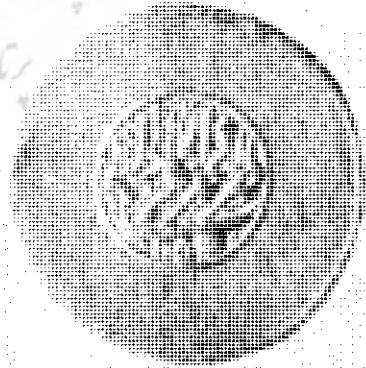
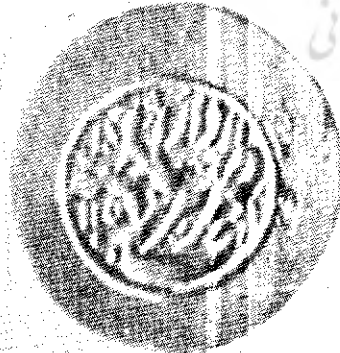
شکل ۴۳



شکل ۴۴



پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی  
سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران



شکل ۴۶

شکل ۴۵

## شکل ۴۷

روی سکه : هست سلطان.....

پشت سکه: ضرب مشهد مقدس ۱۱۵۲

محل ضرب: مشهد

سال ضرب: ۱۱۵۲

وزن: ۸۳/۱

محفوظ در موزه Ashmolean Museum ، Oxford

## شکل ۴۸

روی سکه: هست سلطان.....

پشت سکه : ضرب مشهد مقدس .

محل ضرب: مشهد

سال ضرب: ۱۱۵۲

وزن: ۱۷۵/۸

محفوظ در موزه بریتانیا.

## شکل ۴۹

روی سکه : هست سلطان..... ۱۱۵۷

پشت سکه : ضرب مشهد مقدس

محل ضرب : مشهد

سال ضرب : ۱۱۵۷

وزن : ۱۷۶/۹

محفوظ در موزه بریتانیا.

## شکل ۵۰

روی سکه : هست سلطان.....

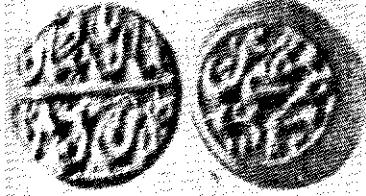
پشت سکه : ضرب دارالسلطنه اصفهان ، ۱۱۵۳

محل ضرب : اصفهان

سال ضرب: ۱۱۵۳

وزن : ۸۳

متعلق به نگارنده



شکل ۴۷



شکل ۴۸



شکل ۴۹



شکل ۵۰